

Дрогобич

Костянтин Буркут
канд. філол. наук,
учений секретар
Відділення літератури, мови
та мистецтвознавства
НАН України,
м. Київ

Дрогобич — західноукраїнське місто, що колись мало статус обласного центру, якось незаслужено обходять увагою. Рідко його світлина фігурують на сторінках подарункових видань, присвячених визначним місцям нашої країни; організовані туристичні поїздки сюди, в основному, здійснюються лише для невеликих груп людей, більшу частину яких становлять відпочивальники з санаторіїв сусідніх Трускавця і Моршина. Проте Дрогобич вартий уваги навіть мандрівників зі стажем.

Перша письмова згадка про місто датується, як стверджує в “Енциклопедії історії України” **Ю.З. Данилюк**, 1372 роком.

Видобуток солі розпочався тут значно раніше, що дозволило цьому населеному пункту активно збагачуватися, оскільки сіль тоді дуже цінувалася. На середньовічних міських печатках представлено герб Дрогобича, на якому зображено 9 топок солі. Емблема міста неодноразово модифікувалася, але сіль (в діжках чи сама по собі) була постійною її складовою. Цю речовину видобувають тут із природної ропи, так само, як і декілька століть тому. Щоправда, нині дрогобицьке солеваріння занепадає, життя на місцевому солевиварювальному заводі ледь жевріє.

Поруч із заводом знаходиться пам'ятка архітектури, яку не так давно (2013 р.) було включено до Списку об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО. Йдеться про знамениту церкву Святого Юра, яку, за одними даними, перевезли в Дрогобич із села Надієва нинішньої Івано-Франківської області, а за іншими — добудували з перевезених фрагментів надіївського храму, що був викуплений дрогобицькою громадою у 50-х рр. XVII ст.

Нещодавно відреставрована церква перебуває в хорошому стані, чого поки не можна сказати про її дзвіницю (1670-і рр.), яку вінчає похилий хрест. Зайти в храм, що зараз є філіалом місцевого краєзнавчого музею, треба обов'язково, хоча б задля того, щоб подивитися на іконостас та стінопис XVII ст., створені за безпосередньої участі та під керівництвом **Стефана Маляра**.

Друга старовинна дерев'яна святиня міста — Воздвиженська церква (XVII ст.) — знаходиться не так далеко від Святоюрського храму, на вулиці Зварицькій, на території пожежної частини. Привітні охоронці частини охоче розповідають про церкву, що колись була приходським храмом солеварів, і дозволяють допитливим мандрівникам ближче її оглянути. Служби в святині проводяться лише раз на рік, на храмове свято.

І Святоюрська, і Воздвиженська церкви стоять трохи в стороні від середмістя Дрогобича, головною площею якого є Ринок. Над нею, як і над багатьма однойменними майданами старих міст, височіє будівля ратуші, спорудження якої завершилося в 20-х роках минулого століття. Кажуть, з ратушної вежі відкривається чудовий краєвид. На жаль, у автора цих рядків не було можливості це перевірити.

Дрогобич. Вид на площу Ринок з ратуші

Дрогобич. Вид з ратуші на катедру Пресвятої Трійці (верхнє фото) і на дзвіницю костелу Св. Варфоломія (нижнє фото)

Поруч із центральною площею міста знаходиться готичний костел Святого Варфоломія — ще одна пам'ятка архітектури національного значення. Храм було зведено на місці палат князівського воеводи. Відомості про час його побудови різняться. У деяких джерелах містяться твердження про XV століття, в інших — про XVI-те.

Дзвіниця костелу являє собою перебудовану оборонну башту, на якій за радянських часів було встановлено меморіальну таблицю на честь визволення міста козацько-селянськими загонами від польсько-шляхетських військ. Нині ця таблиця авторства львівського митця *Еммануїла Миська* сама по собі є пам'яткою місцевого значення. Слід сказати, що подія, яку вона прославляє, супроводжувалася неймовірною жорстокістю. Козацько-селянські загони увірвалися до костелу, розгромили його і знищили тих, хто шукав там притулку. Як стверджує *Ірина Пустиннікова* на своєму сайті “Замки і храми України”, в пам'ять про цю трагедію вхід, яким вдерлися до святині повстанці, було навечно замуровано.

Перед костелом стоїть пам'ятник визначному вченому, ректору Болонського університету і професору Краківського університету, першому українському автору друкованої книги *Юрію Дрогобичу*.

Церква Святого Юра,
яка включена до Списку об'єктів
світової спадщини ЮНЕСКО
(фото вгорі)

і Воздвиженська церква
(фото внизу)

Будинок
біолого-природничого
факультету
Дрогобицького державного
педагогічного університету
("Вілла Яроша")

Взагалі з містом пов'язані імена багатьох видатних людей: тут працював місцевий уродженець — польський письменник і художник єврейського походження *Бруно Шульц*, життя якого посеред міста нагло обірвала фашистська куля; викладав молодомузівець *Петро Карманський*; здобували освіту *Василь Стефаник*, *Лесь Мартович* та *Іван Франко*.

До речі, нещодавно в Дрогобичі створили цікаву мапу міста, на якій представлено 36 об'єктів, так чи інакше пов'язаних із життям і творчістю Каменяра та увічненням його пам'яті. До них належать костел Св. Варфоломія і палац *Леона Гартенберга*, про які митець згадує у повісті "Борислав сміється", пошта, з якої Франко відправляв кореспонденцію, нормальна школа монахів-василіян та гімназія імені Франца Йосифа, де він навчався тощо. Таким чином, поціновувачі Франкового таланту мають можливість створити за допомогою цієї карти свій маршрут і прогулятися ним. Карту можна безкоштовно отримати в туристично-інформаційному центрі Дрогобича, що знаходиться у будівлі міської ратуші, або на його сайті.

Цікаво також пройтися і по вулиці Франка, яка отримала свою нинішню назву в 1926 році, до 10-ї річниці смерті Каменяра. На ній розташовано багато красивих кам'яниць кінця XIX — поч. XX століть, посеред яких вирізняється масивна будівля гімназії (нині — головний

корпус Дрогобицького державного педагогічного університету, зведення якої завершилося 1896 року. Цей будинок, спроектований міським архітектором Дрогобича **Францішеком Єльонеком**, став новим корпусом державної гімназії імені Франца Йосифа. Старий корпус закладу, який нині розташований на вулиці Шевченка, і в якому власне і вчилися І. Франко, В. Стефаник та Л. Мартович, не міг уже забезпечувати необхідного місця для занять. У ньому зараз міститься філологічний факультет педагогічного університету. Напроти цієї споруди стоїть ошатна будівля нинішнього біолого-природничого факультету цього університету. Її колишнім власником був бургомістр Дрогобича і господар трускавецького курорту **Раймунд Ярош**, тому цю кам'яницю і називають "Віллою Яроша". Радимо зайти всередину будинку і оглянути залишки його внутрішнього оздоблення.

Насамкінець звернімо увагу ще на один дім, який знаходиться на центральній вулиці Дрогобича, названої на честь **Шевченка**. Раніше вона іменувалася Самбірською, потім — Панською, а згодом була відома як вулиця Міцкевича. В 1990-му році довжину цієї міської артерії було змінено разом із

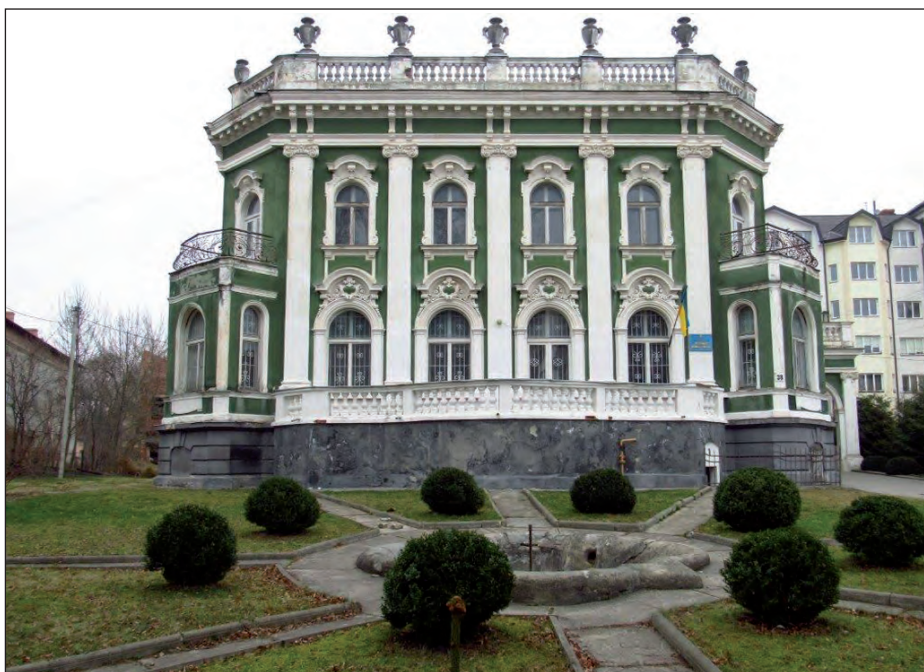
Головний корпус Дрогобицького державного педагогічного університету

назвою. До речі, колишній вулиці Шевченка присвоїли ім'я **Міцкевича**. Така от багата історія!

Але повернімося до згаданого будинку, який має номер 38. Цей палац, збудований на початку минулого століття, належав лікарю-рентгенологу **Йозефу Ротту**. Дослідники творчості **Бруно Шульца** впевнені, що саме цей будинок слугував прообразом вілли Б'янки, яку згадає письменник у творі "Весна". Отож палац і нині називають віллою Б'янки. За радянсь-

ких часів тут знаходилася дитяча лікарня, а згодом — гінекологічне відділення міської поліклініки. Нині в будинку перебуває Палац мистецтв або відділ європейського мистецтва Дрогобицького краєзнавчого музею.

В місті є ще багато цікавинок, про які ми не розповіли у цьому нарисі, тож радимо відшукати їх самостійно. Впевнені, що відвідати Дрогобича неодмінно подарують вам приємні спогади. ■

Будинок відділу європейського мистецтва Дрогобицького краєзнавчого музею ("Вілла Б'янки")